

Gül Baba türbéje

Írta: dr. Medriczky Andor

Nyilvánvaló, hogy az előbbi kettő mohamedán halott volt, az utóbbi kettő pedig bizonyára oda eltemetett keresztény szerzetesek földi maradványa, mert adatok vannak arra, hogy a jezsuiták annak idején temetkezéshelyül is használták a dombot, illetve a türbét. Az exhumálás eredménye után készült el a nemes olajfából faragott, mostani »szanduka« alakú síremlék. Az exhumálás viszont bizonyítékkal szolgált annak a sehol komolyan még nem erősített téves állításnak a cáfolására, mintha 1906-ban II. Rákóczi Ferenc és a többi bujdosó holttestének hazaszállításával kapcsolatban kicserélték volna Gül Baba földi maradványait.

Mivel pedig nem egy, hanem két mohamedán holttest maradványaira akadtak az exhumáláskor, kézenfekvő az a feltevés is, hogy Wernhernek és Hammernek két egymással nem egyező állítása egyformán megfelel a valóságnak, tehát nemcsak Gül Baba fekszik a sírban, hanem Kalaihoz Ali budai basa is.

Ugyancsak abban az időben javasolta a törvényhozásnak a magyar kormány, hogy a mohamedán vallást részesítsék a »törvényesen elismert« vallások jogállásában. Emelkedett vita után így kapott megerősítést az 1916. évi XVII. tc., végrehajtása azonban mindmáig nem történt meg.

kori jelentős helyéhez fűződő történelmi emlékek jogán az alakuló egyházközség a lelkészt, a boszniai szokásoknak megfelelően, a magasabb rangot jelentő »mufti« címmel ruházta fel, miután a lelkész a mo-

Irodabútor

szükségletet ne szerezze o. addig, m. e. non ért iránlátot az a m e r i k a i rendszerű

Irodabútor: Ipari és Kereskedelmi kft. VIII., Magdolna-utca 6. Tel. 148-98.

hamedán vallási jogban: a seridit jogtan való jártasságát igazolta. Első ténykedéseként az egyházközség 1931 augusztus 20-án, Szent István napján Gül Baba sírjánál vallásos ünnepséget tartott, s arra a sír körüli épület oszlopos folyosójáról műezzin hívó imája útján hívta meg a közönséget.

A budai mohamedán vallásközség megalakulásának hatása

Az egyházközség megalakulásának híre bejárta úgyszólván az egész mohamedán világot. Ekkor Indiában, a hájderabádi egyetemen tartott előadásokat a neves iszlamológus: dr. Germanus Gyula magyar egyetemi tanár, aki nem volt tájékozódva az itteni eseményekről és mégis élő, közvetlen tanuja leté annak az őszinte, igen lelkes visszhangnak, amelyet a magyar-mohamedán egyházközség megalakulása keltett még a távoli India sajtójában és közvéleményében is.

Még 1931-ben Jernzsálemben összeült egy mohamedán világtörvényszak is, a jeruzsálemi nagymuftinak, a jelenleg Berlinbe menekült Hadzi Amine el Husszeininek elnöke alatt. Ez a kongresszus ugyancsak foglalkozott a budai egyházközség megalakításával és tárgyalta azt a tervet, hogy mihelyt az iszlám vallás adakozásából felépítik a jeruzsálemi mohamedán egyetemet, sor kerül a budai Gül Baba ingatlan megszerzésére és a mecset, valamint az ahhoz kapcsolódó kultúrház (mohamedán főiskolai internátus, könyvtár, előadó-

terem stb.) felépítésére az iszlám vallás adakozásából. A néhány év múlva kitört olasz-abesszin háború, majd annak befejezése után az 1938 óta bekövetkező különböző külpolitikai események nem tették lehetővé, hogy a budai mohamedán egyházközségnek a mecset felépítésére irányuló terve az iszlám vallás közadakozásából valóra váljék. Legfőbb akadálya az volt, hogy az ingatlan magánkézben volt, tehát a mecset felépítéséhez kapcsolódott még a drága ingatlan megvásárlásának leközvetlenül nehéz feladata is. 1933-ban ennek a kérdésnek társadalmi alátámasztásul kezdeményezésemre igen előkelő közéleti, tudományos és politikai személyiségek-ből álló Gül Baba Társaság jött létre. Alakuló közgyűlést megtartottuk, alapszabályait kidolgoztuk. Dr. Kozma Jenő, mint első alelnök, dr. Sipőcz Jenő akkori polgármester úrhoz levelet intézett a Gül Babamecset felépítése érdekében és azt a választ kapta, hogy a főváros a mecset céljaira szívesen adna telket a Tabánban.

(Folytatjuk.)

A sejk-ül-iszlám felvája a rózsadombi mecsetről

Az 1914–1918. évi világháború nyomán keletkezett magyar-török barátságunk egyik további eredménye az volt, hogy báró Perényi Zsigmond elnökelete alatt külön bizottság létesült, azzal a céllal, hogy a Rózsadombon Gül Baba sírja mellett mecsetet építsen. Dr. Bárczy István, Budapest akkori polgármestere azonnal felismerte a gondolat horderejét, igen nagy megértéssel fogadta a tervet és ingyen telket is ajánlott fel a főváros nevében erre a célra, a mai Mecset-utca kezdetén. A sztambuli sejk-ül-iszlám, — a mohamedánok egyházi feje — külön engedélykírtat, »felvele« állított ki arról, hogy nincs kifogása a mecset felépítése ellen még akkor sem, ha annak a felépítését nem mohamedánok adományai segítik elő. Ennek alapján a Bizottság egészen eredményesen folytatta a gyűjtő akciót. A mecsettel nem vallási propaganda volt a célja, hanem az, hogy a testvér török nemzetet és az egész iszlámot a vallás segítségével még szorosabb kapcsolatba fűzze a magyarsággal. Akkoriban ugyanis a világ 360 millió mohamedánságának a feje a török szultán-kalifa volt, s a vallási központ Sztambul. A mecset azonban mégsem épült fel, mert a világháború katasztrófális befejezése után a Bizottság rendelkezésére álló

alap, amelyet egy bankban takarékbetétként helyeztek el, teljesen devalválódott. A mecset céljaira a fővárostól adományozott ingyen telket pedig kertészetiileg kiképezték. Egyébként is gyökeresen megváltozott a helyzet Törökországban s az egész iszlám világban.

Amidőn 1929-ben négyévi törökországi tartózkodás után visszatértem Budapestre, keleti utam tanulmányainak eredményeképpen szívvel-lellekkel azon fáradoztam, hogy Budapestet Kelet és Nyugat kultúrájának összekötő helyévé építsük ki. Végigéltem Törökországnak nemzeti államvá válnak átépítését, közvetlen érintkezésben voltam olyan török államférfiakkal, akik keresztvitték a nemzeti Törökországban az állam és az egyház teljes szétválasztását. A hivatalos török kormány feloszlatta a dervis-rendeket, bezáratta a kolostorokat, megszüntette a zarándokhelyeket, illetve azok kivételezett helyzetét, — mindent egyenes folytatásaképpen annak a politikának, amely elkezdődött előbb a szultán detronizálásával — bár ideiglenesen a kalifátusnak, mint egyházi főhatóságnak a fenntartásával, — majd később, 1924-ben a kalifátusnak is az eltörlésével és a szultáni Oszmán-dinasztia tagjainak száműzetésével.

Gazdálanná válik Gül Baba türbéje

Nymódon nyilvánvaló lett előttem, hogy Gül Baba türbéje tulajdonképpen gazdálanná vált és az új török uralomnak egyáltalában nem kedvezne, ha a Gül Baba sírt, illetve az ahhoz fűződő kegyeleti értéket bárki is a török-magyar barátság ápolására, továbbfejlesztésére kívánná felhasználni. Gül Baba azonban csak fajilag volt török, vallásilag az egész Iszlám szentje. Ezért már 1930-ban érintkezésbe léptem mindazokkal a társadalmi szervekkel, amelyek a Kelet felé való orientálódást tűzték ki céljukul és elfogadtattam velük azt az álláspontomat, hogy ha nem is alkalmas Gül Baba sírja a török-magyar barátság továbbfejlesztésére, annál alkalmasabb a törökökön kívül álló 360 millió főnyi egyéb mohamedánság felé való kapcsolatok kialakítására és kimélyítésére. Keresni kell tehát az arabok és az indiaiak felé való kapcsolatokat is, annál is inkább, mert Magyarországon a világháború után többszáz balkáni mohamedán telepedett meg és vette fel a magyar állampolgárságot, vagyis lehetővé

válik az 1916. évi XVII. tc. gyakorlati megvalósítása. Ez a törvény-cikk ugyanis az iszlám vallást törvényesen elismert vallásfelekezetté nyilvánította, azzal a feltétellel, ha betartják a vallásszabadságról szóló 1895. évi XLIII. tc.-nek azokat a rendelkezéseit, hogy magyar állampolgár lelkészt választanak és az egyházközség vezetését is magyar állampolgárokra bízzák.

Ezt az elgondolást magukévé tették mindazok, akik már addig is ilyen arányban folytatták társadalmi tevékenységüket. A magyar állampolgár mohamedánok 1931 augusztus 2-án vallásközséggé alakultak és megalkották helyi szabályait. Lelkészükné megválasztották Durics Husszein Hilmi, volt tényleges es. és kir. tábori lelkészt, aki lelkészi képesítését Boszniában szerezte, onnan a világháború után Magyarországra menekülve, részt vett a nyugatmagyarországi felkelésben, mint a bosnyák szabadesapat vezetője, ennek utána pedig megkapta 1927-ben a magyar állampolgárságot, kecskeméti illetőséggel. A Budához, mint az iszlám vallás egy-

Fotelágy

különlegességek..... P
Éjjel alszik, nappal ül,
Pihen rajta remekül

Rekamiek, fotelek

Láncz kárpitos, Podmaniczky-utca 19

Nyugatnál, Szállítás vidékre is

Kérjen árjegyzéket!

